

متن پرسش

سلام بر استاد عزیز: آیا متن زیر بیانگر این نیست که رهبری، غرب را یک کل واحد نمی‌داند؟ لطفاً برایم شرح دهید که این جملات ناظر بر چیست؟ پرسش دانشجو: می‌خواستم از حضورتان خواهش کنم که تعریف جامع و مانعی از غرب داشته باشید، که در کنار این که خوبیها را از غرب اخذ می‌کنیم، با حفظ اصول و ارزشهای اسلامی و ملی‌مان، بدی‌ها را کنار بگذاریم. به نظر شما کلاً نقطه تعادل در این میان چیست؟ پاسخ رهبر انقلاب: این سؤال خیلی مهمی است. من این‌جا چند نکته را در همین زمینه عرض می‌کنم. اول این که نفی غرب، به هیچ‌وجه به معنی نفی فن‌آوری و علم و پیشرفت و تجربه‌های غرب نیست و هیچ عاقلی چنین کاری را نمی‌کند. نفی غرب، به معنای نفی سلطه غرب است که هم سلطه سیاسی مورد نظر است، هم سلطه اقتصادی و هم سلطه فرهنگی. من در این فرصت اندک، در زمینه سلطه فرهنگی غرب چند جمله می‌گویم، شاید ان‌شاءالله برای شما مفید باشد. ببینید؛ فرهنگ غرب، مجموعه‌ای از زیبایی‌ها و زشتی‌هاست. هیچ کس نمی‌تواند بگوید فرهنگ غرب یکسره زشت است؛ نه، مثل هر فرهنگ دیگری، حتماً زیبایی‌هایی هم دارد. هیچ کس با هیچ فرهنگ بیگانه‌ای این‌گونه برخورد نمی‌کند که بگوید که ما در خانه‌مان را صددرصد روی این فرهنگ ببندیم؛ نه. فرهنگ غرب، مثل فرهنگ شرق، مثل فرهنگ هر جای دیگر دنیا، یک فرهنگ است که مجموعه‌ای از خوبی‌ها و بدی‌هاست. یک ملت عاقل و یک مجموعه خردمند، آن خوبی‌ها را می‌گیرد، به فرهنگ خودش می‌افزاید، فرهنگ خودش را غنی می‌سازد و آن بدی‌ها را رد می‌کند. همان‌طور که گفتم، در این زمینه، بین فرهنگ اروپایی، غرب، آمریکایی، آمریکای لاتین، آفریقا و ژاپن فرقی نیست و هیچ تفاوتی ندارد و در این حکمی که می‌گویم، همه یکسان هستند. ما در مقابل هر فرهنگی که قرار می‌گیریم، به‌طور طبیعی تا آن جایی که می‌توانیم، باید محسّنات آن را بگیریم و چیزهایی که مناسب ما نیست - بد و مضرّ است - و با چیزهایی که به نظر ما خوب است، منافات دارد، آن را رد کنیم. این اصل کلی است. منتها در زمینه فرهنگ غربی نکته مهمی وجود دارد که من دلم می‌خواهد شما جوانان به این نکته توجه کنید. فرهنگ غرب - یعنی فرهنگ اروپاییها - عیبی دارد که فرهنگهای دیگر، تا آن جایی که ما می‌شناسیم، آن عیب را ندارند، و آن «سلطه‌طلبی» است. این، قطعاً دلایل انسانی و جغرافیایی و تاریخی‌ای دارد. از اولی که اینها در دنیا به یک برتری علمی دست یافتند، سعی کردند همراه با سلطه سیاسی و اقتصادی خودشان - که به شکل استعمار مستقیم در قرن نوزدهم انجامید - فرهنگ خودشان را هم حتماً تحمیل کنند. اینها با فرهنگ ملتها مبارزه کردند؛ این بد است. ملتی می‌گوید فرهنگ من باید در این کشور جاری شود! این چیز قابل قبولی نیست. هر چند هم خوب باشد، آن ملتی که این

فرهنگ بر او تحمیل می‌شود، این را نمی‌پسندد. شما یقیناً خوردن نان و ماست را به میل و اشتهای خودتان، ترجیح می‌دهید به این که چلوکباب را به زور در دهانتان بگذارند و بگویند باید بخوری! وقتی کاری زورکی و تحمیلی شد؛ وقتی از موضع قدرت انجام گرفت و وقتی متکبران و مستکبران تحمیل گردید، هر ملتی آن را پس می‌زند؛ باید هم بزند. مثلاً کراوات یک پدیده غربی است. غربی‌ها این را می‌خواهند، دوست می‌دارند و با سنتشان هماهنگ است؛ اما اگر شما که اهل فلان کشور دیگر هستید و تصادفاً کت و شلوار را انتخاب کرده‌اید، کراوات نزدیک، یک آدم بی‌ادب محسوب می‌شوید! چرا؟! این فرهنگ شماست؛ تقصیر من چیست؟ اگر کت و شلوار پوشیدید، باید پاپیون و کروات بزنید، و الا در فلان مجلس رسمی راه ندارید و یک آدم بی‌ادب و غیرمنضبط و بی‌نزاکت تلقی می‌شوید! این، آن تحمیل فرهنگ غربی است. زن غربی، روشهایی دارد. آنها نسبت به مسأله زن و روش زن و پوشش زن و ارتباطش با مردان و حضورش در جامعه، فرهنگی دارند - خوب یا بد، بحثی سر آن نداریم - اما سعی دارند این فرهنگ را به همه ملت‌های دنیا تحمیل کنند! در باب فرهنگ غربی، این بد است.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: حقیقتاً نکاتی ارزشمند را رهبر معظم انقلاب به عنوان اندیشمندی که در زوایای مختلف نسبت به تاریخ خود و جهان غرب فکر کرده‌اند در آن مختصر مطرح نموده‌اند و ابدأً از آن جملات بر نمی‌آید که ایشان از یک پارچه دیدن تفکر غربی غفلت کرده‌اند، به‌خصوص آن جایی که می‌فرمایند: «غرب، فرهنگی مخصوص به خود دارد که در بقیه‌ی فرهنگ‌ها دیده نمی‌شود و آن سلطه‌طلبی است که قطعاً دلایل انسانی و جغرافیایی و تاریخی دارد.» آری! همان‌طور که فرمودند آن فرهنگ مثل هر فرهنگی خوبی‌هایی دارد ولی ملاحظه کرده‌اید که آن خوبی‌ها در آن فرهنگ نتایجی برای خودشان در راستای تعالی انسانی پدید نیاورد. در حالی‌که اگر ما همان‌طور که رهبر معظم انقلاب می‌فرمایند آن خوبی‌ها را برای خود اخذ کنیم می‌توانیم در دستگاه فکری خود از آن‌ها بهره ببریم. به عنوان نمونه بحث «آزادی» بود که در جزوه‌ی «پاس‌داشت آزادی در جمهوریت انقلاب اسلامی» عرایضی شده است. موفق باشید